

Луцій О. П.

*к.е.н., професор, професор кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м.Київ, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Проблеми із якими сьогодні зіштовхнулися агропромислові підприємства різноманітні, багатопланові і в переважній більшості не мають прецедентів в ретроспективному аспекті. Вони охоплюють всі напрямки діяльності підприємств, відображають явища загальносистемної кризи з вкрай негативними наслідками. Глибина цієї кризи ще більше посилюється під впливом зростання темпів науково-технічного прогресу, який ще далі відкидає українське виробництво на узбіччя світового технічного та технологічного прогресу. У зв'язку з цими обставинами цілковито актуальним є дослідження проблем теорії і практики управління інноваційною діяльністю на агропромислових підприємствах, з'ясування головних передумов, перед впливом яких ці проблеми породжуються, та пошук шляхів їх подолання.

Вирішення останньої проблеми ускладняється ще й тим, що за часів існування централізованої системи галузевого управління принципові концепції стратегічного розвитку агропромислових підприємств визначалися хоча і за участі самих підприємств, але на найвищих рівнях державного управління. Це призвело до втрати у керівників підприємств необхідного досвіду в роботі із подолання таких складних явищ і проблем. Слід відзначити і ту обставину, що на протязі останніх двадцяти п'яти років незалежності на більшості цих підприємств відбувалися ротації та заміни не тільки керівників вищої ланки управління, але й працівників середнього та нижчого рівнів, які не мали та й не мають на сьогодні необхідного досвіду навіть в частині оперативного управління виробництвом.

Найбільш повний розвиток теоретичних основ інноваційної діяльності знайшов відображення в роботах австрійського економіста І.Шумпетера, який на загальну думку науковців зробив головний внесок у їх формування та подальший розвиток. Свою концепцію І.Шумпетер виклав у відомій роботі «Теорія економічного розвитку» [1]. Ця концепція визначається науковцями як динамічна теорія розвитку, оскільки саме динаміка і довготривалі коливання є причиною поступального розвитку, а джерелом кон'юнктурних коливань за І.Шумпетером, є все той же «динамічний підприємець».

Не залишилися осторонь від вивчення проблем інноваційної діяльності і вітчизняні вчені. На теперішній час ці проблеми досліджувались в наукових працях Павленка А.Ф., Шафалюка О.К., Павленко І.А., Кардаша В.Я., Ілляшенка С.М., Герасимчука В.Г., Жихора О.Б., Куденко Н.В., Кузьміна О.Є. та багатьох інших.

Узагальнення наукових досліджень щодо визначення економічного змісту інноваційної діяльності дало нам змогу виділити декілька наступних підходів:

1. Об'єктний підхід. Інновації розглядаються як результат науково-технічної діяльності: нова техніка, нова технологія виробництва, нові види продукції тощо (в даному підході науковці ототожнюють нововведення з інноваціями). Так, наприклад, відомий український економіст О.К.Шафалюк зазначає, що: під інновацією (нововведенням) зазвичай розуміють об'єкт, що впроваджений у виробництво і є результатом наукового дослідження або відкриття, та який якісно відрізняється від попереднього аналогу [2].

2. Процесний підхід. Інновації визначаються як певний процес розробки, впровадження та розповсюдження різноманітних нововведень і нових організаційних форм, що удосконалюють методи та засоби виробництва.

3. Об'єктно-утилітарний підхід. В даному випадку інновації розглядаються вченими за двома ознаками: в якості об'єкта, як нова споживча вартість, що створена на основі досягнень науки і техніки, а в утилітарному розумінні - як спроможність задовольняти потреби суспільства із значно більшим корисним ефектом.

4. Процесно-утилітарний підхід. Інноваційна діяльність визначаються як комплексний процес розробки, розповсюдження та використання практичного засобу із заздальгідь визначеними параметрами (первинними технічними і економічними характеристиками), які будуть сприяти кращому задоволенню ринкових потреб та забезпечать певний економічний ефект.

5. Процесний фінансовий підхід. В основі такого тлумачення покладений процес інвестування інноваційної діяльності, залучення фінансових ресурсів на науково-дослідні та проектно-конструкторські розробки (НДПКР), новітні технології, проєктивні та наукові дослідження тощо.

Як бачимо у всіх наведених вище підходах сутність дефініції «інновація» та «інноваційна діяльність» визначається у відповідності до певної формальної ситуації. Однак, в цих підходах не відображено їх основний економічний зміст, тобто не існує чітких критеріїв визначення інновації з позицій економічних показників господарської діяльності агропромислових підприємств.

Проведене нами дослідження різних наукових підходів та визначень щодо інноваційної діяльності агропромислових підприємств дозволило зробити висновок, що існує достатньо велика кількість поглядів вчених із цих складних питань які, по суті, ми можемо звести до двох основних положень: тлумачення інновацій у вузькому та, у широкому розумінні.

Так, у вузькому розумінні найбільше виправданим та дотепним за змістом виглядає тлумачення інновацій в міжнародних стандартах, зокрема у «Керівництві Фраскаті» та у «Керівництві Осло», за якими інновація (нововведення) розглядається як кінцевий результат творчої діяльності, який має форму нової або удосконаленої продукції, що пропонується на ринку, чи нового або удосконаленого технологічного процесу, який використовується в практичній діяльності [3].

Із цього визначення, серед інших, вважаємо за доцільне зробити два вкрай важливих висновки:

- по-перше, інновація стає як такою лише за умови її втілення у виробництво або практичного застосування на ринку;

- по-друге, інновації не варто ототожнювати із нововведеннями або змінами, чи навпаки.

В широкому розумінні зміст інновацій визначається нами як досягнення розвитку людського розуму (нові ідеї, винаходи, відкриття, удосконалення та таке інше), що спрямовані на підвищення ефективності господарської діяльності в тій чи іншій галузі, у виробництві засобів та продуктів праці, застосуванні більш ефективних технологій, нових джерел енергії, створенні новітньої зброї та засобів захисту від неї, освоєнні унікальних стилів в архітектурі та мистецтві, покращення форм організації праці та управління, фінансових, торгівельних або соціально-політичних інститутів, форм міжнародного співробітництва та таке інше.

Список використаних джерел:

1. Маркетинг. Менеджмент. Інновації [Текст]: монографія /за ред. С. М. Ілляшенка. – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2010. – 621 с.

2. Кардаш, В. Я. Товарна інноваційна політика [Текст] / В. Я. Кардаш, І. А. Павленко, О. К. Шафалюк. – К. : КНЕУ, 2002. – 266 с.

3. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання. Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2005, - 118с

4. Полозова Т.В., Кравцун Д.Ю. Інноваційна діяльність підприємств та економічна сутність інновацій. Наук. вісник Міжнародного гуманітарного університету, 2015. – С.108-113.

5. Сербенівська А.Ю. Сутність та значення інноваційних процесів в діяльності підприємств. Електронний журнал «Ефективна економіка», 2012, №5. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1690>

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**КАФЕДРА МАРКЕТИНГУ ТА МІЖНАРОДНОЇ
ТОРГІВЛІ**

МАРКЕТИНГ ТА ЛОГІСТИКА В АГРОБІЗНЕСІ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

присвяченої 127-річчю заснування
Національного університету біоресурсів і природокористування України

10-11 квітня 2025 року

м. Київ

УДК 658.5/.8:631.1
ББК 65.4
М 25

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг та логістика в агробізнесі», присвяченої 127-річчю заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України, яка відбулась на кафедрі маркетингу та міжнародної торгівлі факультету аграрного менеджменту 10-11 квітня 2025 року, м. Київ, Україна.

Редакційна колегія:

Бондаренко В. М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі НУБіП України;

Ромат Є. В., д. держ. упр., професор, професор кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Голова Спілки рекламистів України;

Соколюк К. Ю., кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»;

Рябчик А.В. кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі НУБіП України.

Маркетинг та логістика в агробізнесі: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції. За ред. Бондаренка В.М. та Рябчик А.В. Київ: Вид-во НУБіП України. 2025. 173 с.

За зміст наукових праць, достовірність наведених фактів і статистичних матеріалів, прізвищ та цитат, оформлення відповідальність несуть автори

ISBN 978-617-8368-22-7

Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2025
© Кафедра маркетингу та міжнародної торгівлі, 2025